

ZAJÍMAVÉ BRYOFLORESTICKÉ NÁLEZY XXI.

Interesting bryofloristic records, XXI

Zbyněk Hradílek (ed.)

Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky, Šlechtitelů 11, CZ-783 71 Olomouc, e-mail: zbynek.hradilek@upol.cz

Nomenklatura, pojetí taxonů a stupeň ohrožení uvedených druhů jsou v souladu s aktualizovaným seznamem a červeným seznamem mechorostů ČR (Kučera et al. 2012).

Fossombronia pusilla **DD-va** → **DD** (S. Kubešová, J. Tkáčiková)

- Česká rep., Valašské Meziříčí, PP Domorazské louky v údolí Srního potoka, cca 1 km JZ železniční zastávky Hostašovice [WGS-84: 49°30'56,1"N, 18°00'33,0"E, kv. 6474c], 360–390 m n. m., 10. 5. 2012 leg. S. Kubešová, rev. J. Váňa, herb. BRNM.

Velmi vzácná játrovka, která byla dlouho považovaná za nezvěstnou. Poslední a jediný doložený údaj o výskytu druhu na území ČR pochází z Českomoravské vrchoviny z roku 1939 – Matějovský rybník u Žďáru nad Sázavou (Duda & Váňa 1976). Játrovka rostla na vlhké půdě na okraji louky společně s *Tortula truncata* v počtu několika málo rostlin.

Callicladium haldanianum **VU** (S. Kubešová, R. Hlaváček, I. Novotný, Z. Hradílek)

- Česká rep., České Budějovice, PR Vrbenské rybníky, 5,8 km SZ vlakového nádraží v Českých Budějovicích, olšina jižně od západního cípu rybníku Černiš [WGS-84: 49°00'16,1"N, 14°25'24,5"E, kv. 6952d], cca 385 m n. m., 6. 9. 2013 leg. R. Hlaváček, det. S. Kubešová, teste I. Novotný, herb. BRNM.
- Česká rep., okres Břeclav: obec Lanžhot, NPR Ranšpurk v oblasti soutoku Moravy a Dyje asi 5,5 km JJZ od kostela v obci, tlející kmen v lužním lese asociace *Fraxino pannonicae-Ulmetum* [WGS-84: 48°40'36,8"N, 16°56'45,1"E, kv. 7367b], 154 m n. m., 5. 10. 2013 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.

Další lokality do jisté míry možná přehlíženého mechu. U Českých Budějovic byl druh nalezen při zápisu fytoocenologického snímku vysokokmenné stejnověké bažinaté olšiny s podrostem vysokých ostřic svazu *Alnion glutinosae*: 100 m², E_t = 90 %, E₃ = 60 %, E₂ = 15 %, E₁ = 80 %, E₀ = 15 %, zapsal R. Hlaváček. E₃: *Alnus glutinosa* 4; E₂: *Frangula alnus* 2b; E₁: *Carex vesicaria* 4, *C. elata* 1, *C. elongata* 1, *Lysimachia vulgaris* +, *Phragmites australis* +, *Carex canescens* r, *Frangula alnus* r, *Iris pseudacorus* r; E₀: *Mnium hornum* 2a, *Callicladium haldanianum* 1, *Calliergonella cuspidata* 1, *Brachythecium rivulare* 1, *Hypnum cupressiforme* 1, *Sphagnum fimbriatum* 1, *Polytrichum formosum* +, *Chiloscyphus profundus* +.

Při nálezu nebyla odhadnuta přesná velikost populace, podle odebraných vzorků by mohla být asi tak 10 × 10 cm. Druh vyžaduje vlhké prostředí, vyskytuje se především v lužních lesích a olšinách (Duda 1997). V ČR je relativně častější v okolí Třeboně, jak ukazují herbářové položky z let 1941–1943 a 1949–1951 (Duda 1997) a novější údaj z rezervace Pele (Kučera, nepubl.). Nedávné nálezy pocházejí z Rychlebských hor, od Třebechovic pod Orebem, Oderských vrchů, CHKO Poodří, Moravskoslezských

Beskyd, Hostýnských vrchů (Bryonora 28: 25, 34: 24, 49: 29–30, 50: 41) a nyní také z jižní Moravy.

Ditrichum pallidum VU (Š. Koval, M. Zmrhalová)

- Česká rep., okres Šumperk, Bohutín, nalevo od příjezdové cesty k lomu pod kopcem Zbová [WGS-84: 49°57'12,3"N, 16°53'13,6"E, kv. 6067a], 500 m n. m., několik bohatě plodných trsů na břehu cesty a v přilehlém porostu mladé náletové bučiny, 18. 4. 2013, leg. Š. Koval, M. Zmrhalová, herb. Š. Koval, herb. SUM.

Entosthodon muhlenbergii CR (Š. Koval, M. Zmrhalová)

- Česká rep., okres Brno-venkov, Malhostovice, PP Malhostovická pecka, pěšina mezi skalkami na severní straně kopce, 50 m SZ od vrcholu [WGS-84: 49°19'34,9"N, 16°29'42,2"E, kv. 6664d], 315 m n. m., cca 25 tobolek na dvou místech přímo v pěšině a těsně vedle ní, 25. 4. 2013, leg. Š. Koval, M. Zmrhalová, teste Z. Hradílek, herb. Š. Koval, herb. SUM.

Jde o potvrzení známé lokality (Šmarda 1946), kterou se ale opakovaně nedařilo ověřit. Vedle Kamenárky u Štramberka je to druhá známá recentní lokalita mechu v ČR.

Pohlia ludwigii VU (S. Hrachová)

- Česká rep., Krkonoše, Pančavská louka, společenstvo se *Salix lapponum* na levém břehu Pančavy cca 55 m a 105 m od hrany Pančavského vodopádu [WGS-84: 50°45'39,25"N, 15°32'39,10"E a 50°45'39,68"N 15°32'36,62"E, kv. 5259a], 1310 m n. m., 29. 6. 2010 a 3. 7. 2010 leg. S. Hrachová, det. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.

Nová místa výskytu mechu leží nedaleko známých lokalit na Labské louce, v Navorské jámě a v okolí Kotle (Kučera et al. 2004a).

Pohlia melanodon VU (Š. Koval)

- Česká rep., okres Šumperk, Nový Malín, louka po pravé straně silnice č. 446 ve směru od N. Malína na Hrabíšín, cca 1,4 km od konce obce [WGS-84: 49°55'47,8"N, 17°0'56,9"E, kv. 6068c], 390 m n. m., vlhká brázda na rozhraní louky (dříve obilné pole) a meze pod cestou k vrcholu kopce, bohatě plodné porosty na celkové ploše cca 2 dm², 20. 4. 2013, leg. Š. Koval, herb. Š. Koval.

Pseudobryum cinclidioides EN (S. Hrachová, Z. Hradílek)

- Česká rep., Krkonoše, Pančavská louka, společenstva se *Salix lapponum* po obou březích Pančavy cca 60–130 m od hrany Pančavského vodopádu [WGS-84: 50°45'39,18"N, 15°32'38,82"E a 50°45'40,23"N, 15°32'35,36"E, kv. 5259a], 1310 m n. m., 28. 6. 2010 a 3. 7. 2010 leg. S. Hrachová, det. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.

Mech byl nalezen při vegetačním snímkování společenstev se *Salix lapponum* ve dvou snímcích a vždy jen v malém množství. Přesto tyto nálezy svědčí o tom, že druh bude v prostoru Pančavské louky možná hojnější. Vlastně nejde ani tak o novou lokalitu, jako spíše o rozšíření známé lokality „Pančavský vodopád“ (Kučera et al. 2004a) také na plošinu Pančavské louky nad vodopádem. Nově zjištěné mikrolokalitě leží jen několik desítek metrů od populací, které našli J. Kučera a M. Zmrhalová v roce 2001. Na studijních plochách druh rostl ve společnosti s rašeliníky (*Sphagnum cuspidatum*, *S. riparium* a *S. teres*) a dále s *Pellia neesiana* a *Hygrohypnum ochraceum*. Pokryvnost mechového patra dosahovala 50 % resp. 65 %. Z kvetoucích rostlin se

kromě dominantní vrby laponské více uplatňovaly také *Deschampsia cespitosa*, *Carex rostrata* a *Viola palustris*.

Warnstorfia pseudostraminea EN (S. Hrachová, Z. Hradílek, M. Jiroušek)

- Česká rep., Krkonoše, Pančavská louka, společenstvo se *Salix lapponum* na levém břehu Pančavy cca 50 m od hrany Pančavského vodopádu [WGS-84: 50°45'39,11"N, 15°32'39,26"E, kv. 5259a], 1310 m n. m., 28. 6. 2010 leg. S. Hrachová, det. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.
- Česká rep., Krkonoše, Labská louka, společenstvo se *Salix lapponum* na pravém břehu Labe cca 50 m od pramene Labe [WGS-84: 50°46'31,62"N, 15°32'12,28"E, kv. 5259a], 1380 m n. m., 14. 7. 2010 leg. S. Hrachová, det. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.
- Česká rep., Šumava, Plešné jezero, litorál v JZ části jezera [WGS-84: 48°46'29,014"N, 13°51'46,273"E, kv. 7249a], 1087 m n. m., 27. 9. 2010 leg. J. Bojková, det. M. Jiroušek et S. Kubešová, rev. Z. Hradílek, herb. BRNU.

Po nedávném znovuobjevení druhu v Krkonoších (Kučera et al. 2004b) došlo také na ověření jeho historického výskytu na Labské louce, odkud Sendtnerův nález publikoval Cypers-Landrecy (1902). Nově byl nalezen na nedaleké Pančavské louce. Navíc byl mech doložen také ze Šumavy a bez bližších podrobností již také zveřejněn (Soldán et al. 2012). Zde jsou upřesněny lokalizace a okolnosti nálezu.

Poděkování

Druhy *Warnstorfia pseudostraminea*, *Pseudobryum cinclidioides*, *Pohlia ludwigii* a *Callicladium haldanianum* byly nalezeny během výzkumu v rámci projektů hrazených z prostředků vnitřního grantu Prf-2012-001 Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého a AOPK ČR. Podíl S. Kubešové, I. Novotného na předložené práci vznikl za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Moravské zemské muzeum (DKRVO, MK000094862).

Literatura

- Cypers-Landrecy V. von (1902): Beiträge zur Kryptogamenflora des Riesengebirges und seiner Vorlagen. Laubmoose. II. – Verhandlungen der k. k. zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 1902: 530–539.
- Duda J. (1997): *Callicladium haldanianum* (Grev.) Crum v České republice a ve Slovenské republice. – Časopis Slezského Muzea Opava (A), 46: 129–133.
- Duda J. & Váňa J. (1976): Die Verbreitung der Lebermoose in der Tschechoslowakei – XX. – Časopis Slezského Muzea Opava (A), 25: 97–117.
- Kučera J., Zmrhalová M., Buryová B., Košnar J., Plášek V. & Váňa J. (2004a): Bryoflora of the glacial cirques of the Western Krkonoše Mts. – Časopis Slezského Muzea Opava (A), 53: 1–47.
- Kučera J., Zmrhalová M., Buryová B., Plášek V. & Váňa J. (2004b): Bryoflora of the Úpská jáma cirque and adjacent localities of the Eastern Krkonoše Mts. – Časopis Slezského Muzea Opava (A), 53: 143–173.
- Kučera J., Váňa J. & Hradílek Z. (2012): Bryophyte flora of the Czech Republic: updated checklist and Red List and a brief analysis. – Preslia 84: 813–850.
- Soldán T., Bojková J., Vrba J., Bitušík P., Chvojka P., Papáček M., Peltanová J., Sychra J. & Tátosová J. (2012): Aquatic insects of the Bohemian Forest glacial lakes: Diversity, long-term changes, and influence of acidification. – Silva Gabreta 18: 123–283.
- Šmarda J. (1946): Výsledky bryogeografických studií na Moravě. Část 1. – Časopis Moravského Zemského Musea v Brně, Sect. Natur., 30: 41–77.